

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 19. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk arī – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 88/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36. panta pirmās daļas 1. punktu, ciktāl tas paredz, ka par ienākumiem neuzskata summu, ko persona maksā kā uzturlīdzekļus bērnam un kas nepārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru katram bērnam, (turpmāk – apstrīdētā likuma norma) un Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par mājāsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 2. pielikuma 2.1.14. un 2.1.15. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētās noteikumu normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89., 91., 95., 96., 106., 109. un 110. pantam un Bērnu tiesību konvencijas ievadam, 2. un 3. pantam, 27. panta trešajai un ceturtajai daļai un 39. pantam.

2. Apstrīdētā likuma norma paredz, ka “Pašvaldības sociālais dienests pirms lēmuma par trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa vai sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu mājsaimniecībai vai atsevišķai personai mājsaimniecībā pieņemšanas izvērtē mājsaimniecības kopējos materiālos resursus, izmantojot valsts un pašvaldības informācijas sistēmās esošos datus un ievērojot šādus kritērijus:

1) par ienākumiem neuzskata [...] summu, ko persona maksā kā uzturlīdzekļus bērnam un kas nepārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru katram bērnam [...].”

Apstrīdētās noteikumu normas iztikas līdzekļu deklarācijā kā personas ienākumus prasa uzskaitīt uzturlīdzekļus, ko persona saņem, un uzturlīdzekļus, ko persona maksā kā uzturlīdzekļus bērnam, ar piezīmi, ka šie ienākumi netiek ņemti vērā atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36. panta pirmās daļas 1. punktam.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgiem pieteikumiem (pieteikums Nr. 130/2023 un pieteikums Nr. 146/2023). Pieteikumā Nr. 130/2023 tika lūgts atzīt apstrīdēto likuma normu par neatbilstošu Satversmes 89., 91., 95., 106., 107., 110. pantam un Bērnu tiesību konvencijas 2. panta pirmajai daļai, 3. panta pirmajai daļai, 27. panta pirmajai un

trešajai daļai. Izskatot pieteikumu Nr. 130/2023 Satversmes tiesas 2. kolēģija ar 2023. gada 22. augusta lēmumu atteicās ierosināt lietu, jo Pieteikuma iesniedzēja nebija pamatojusi, ka tieši apstrīdētā norma radītu viņas pamattiesību aizskārumu. Savukārt pieteikumā Nr. 146/2023 bija precizēts prasījums. Proti, Pieteikuma iesniedzēja lūgusi atzīt apstrīdēto likuma normu par neatbilstošu ne vien pieteikumā Nr. 130/2023 norādītajām normām, bet arī Bērnu tiesību konvencijas 16. panta pirmajai daļai, 19. panta pirmajai daļai un 32. panta pirmajai daļai. Satversmes tiesas 4. kolēģija ar 2023. gada 2. oktobra lēmumu atteicās ierosināt lietu, jo pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nebija mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Līdz ar to kolēģijai ir jāizvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegtajiem pieteikumiem, par kuriem lēmusi kolēģija.

Izskatāmajā pieteikumā ir precizēts prasījums. Proti, Pieteikuma iesniedzēja lūgusi vērtēt ne tikai apstrīdētās likuma normas, bet arī apstrīdētās noteikumu normas satversmību. Tāpat pieteikumam pievienoti jauni pielikumi – pieteikumi administratīvajā tiesā.

Tomēr Pieteikuma iesniedzēja joprojām nav pamatojusi pieteikumā pausto viedokli par to, ka no viņas norādītajām pamattiesībām izriet tas, ka, pārbaudot mājsaimniecības atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa vai sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, mājsaimniecības kopējo materiālo resursu izvērtēšanas procesā par ienākumiem neuzskatītu arī saņemtos uzturlīdzekļus. Pieteikuma iesniedzējas subjektīvais viedoklis par Satversmē ietverto pamattiesību iespējamiem pārkāpumiem nav pietiekams, lai pamatotu to aizskārumu. Ievērojot minēto, izskatāmajā pieteikumā joprojām nav ietverts pamatojums tam, kādā veidā tieši apstrīdētās normas rada Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumu.

Tāpat izskatāmajā pieteikumā joprojām nav pamatots, kādēļ apstrīdēto normu atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Proti, Pieteikuma iesniedzēja norādījusi, ka Bērnu tiesību

konvencija paredz plašāku, no Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu, bet šādu viedokli nav pamatojusi ar juridiskiem argumentiem.

Ne prasījuma precizēšana, ne arī iepriekš iesniegtajā pieteikumā norādīto argumentu izvēršana vai apjoma palielināšana pati par sevi nenozīmē, ka pieteikuma juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības, ja šīs izmaiņas nenovērš iepriekš kolēģiju lēmumos konstatētos trūkumus. Izskatāmajā pieteikumā nav norādīti jauni apstākļi vai juridiski argumenti, ko Satversmes tiesas kolēģijas nebūtu vērtējusi, izskatot iepriekš iesniegto pieteikumu.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegtajiem pieteikumiem, par kuru lēmumi kolēģija.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 88/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina